

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 48 K. Letno 576 K.
Inozemstvo:
Mesečno 68 K. Letno 816 K.
Oglaš: enostopna mm vrsta za
enkrat 2-80 K, večkrat popust.

JUGOSLAVA

Obvezni izvod,
poštne prosto.

Vseučiliški knjižnici
v Ljubljani.

Uredništvo:
Wolfova ulica 17. Telefon 260
Uprava:
Marijin trg 9. Telefon 44
Rokopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti znak
za odgovor.

Generalna debata o poslovniku.

GOVOR POSLANCA ANTONA BRANDNERJA.

Beograd, 1. marca. (Izv.) Predsednik dr. Ribar odpravi današnje sejo narodne skupščine ob petih popoldne. Ker vojni minister general Vasić ni prišel na sejo, da odgovori na interpelacijo muslimanskega kluba v znani zadevi rezervatnega akta o kongresu muslimanov v Skadru, niso prisostvovali muslimanski poslanci današnji seji. Po prečitani zapisnika zadnje seje preide zbornica na dnevni red: nadaljevanje generalne debate o poslovniku. — Narodni socialist Anton Brandner govori o pravicah malih stank v parlamentu. Zahteva, da se tudi malim stankom da možnost, da pridejo v odbore, kjer bodo mogli zastopati svoje interese, kakor velike stranke. Glede onega dela poslovnika, ki se nanaša na interpelacije, veli, da v tej točki niso določene kazni za ministre, ki ne odgovorijo na interpelacije v določenem roku in ki tako kršijo poslovnik. Zaradi tega je po njegovem mnenju poslovnik samo na papirju. Govornik predlaga tri vrste kazni za tako kršitve poslovnika: On osebno je za to, da e sprejme prva kazen. Nato kritizira ono mesto poslovnika, ki se nanaša na izključenje iz zbornice, ako poslanci ne čuvajo tajnosti. Pravi, da je pri tako velikem številu poslancev težko varovati tajnosti in zato misli, da je določena odredba prestroga, in da je po njegovi sod-

bi tudi protizakonita. Poslanec Brandner nasprotuje tajnim sejam in stoji tudi na stališču, da je parlament navezan na javnost in da ne sme delati tajno. Govornik pletira za odbor za zunanje in za vojaške stvari. Odbor za zunanje zadeve smatra za zelo potreben, ker se je v mnogih slučajih pokazala potreba, tako n. pr. pri vprašanju glede apanaže bivšemu cesarju Kariu, kjer je imel parlament ravnotako besedo, kakor vlada sama. Odbor za vojaške zadeve je potreben tudi zato, da se ojači narodno ujedinjenje in ker bo narod imel večje zaupanje v državo, ako se tudi vojska nadzoruje. Zaradi tega zahteva, da se poslovnik izpremeni v tem zmislu. — Radikalec Nikola Miletić se pohvalno izraža o ukinjenju dosedanjega poslovnika ker je zelo omejeval pravilno delovanje skupščine. (Poslanec dr. Ivanić: »Ta poslovnik je podoben prejšnjemu, kakor jajce jajcu!«) Govornik kritizira nato še nekatere nadaljnje točke poslovnika. Nato govori še republikanec Jovan Gjonović, ki se strinja s predgovorniki, da je treba poslovnik na več krajih popraviti. Govornik je za odbore za zunanje stvari, za narodno obrambo in za zadeve vojske in morarice. — Poročevalec odgovarja na nekatera izvajanja poslanca Gjonovića, nakar se seja zaključí ob 7.45. Prihodnja seja jutri popodne ob štirih.

Sestanek male entente v Beogradu.

ZASTOPNIKI JUGOSLAVIJE, ČEŠKOSLOVAŠKE, RUMUNIJE IN POLJSKE SE SESTANEJO 5. MARCA. — KOMISIJA ZA PRIPRAVO KONFERENCE. — PREDKONFERENCA V BRATISLAVI.

Beograd, 1. marca. (Izv.) Dne 5. marca se sestane v Beogradu konferenca zastopnikov četverozveze, Jugoslavije, Češkoslovaške, Rumunije in Poljske. Otvoritev seja bo že dan in poprej, t. j. v soboto popoldne. Na se doseže hitrejši tempo posvetovanj, se ustanove odseki, ki bodo pripravljali o raznih predmetih, nakar se o njih izjavi plenum konference. Izvolijo se trije odseki: gospodarski, prometni in finančni, ki bodo zborovali ločeno, vsak v drugem poslopiju. Predsedoval bo naši delegaciji bivši minister Velizar Janković. V delegaciji so zastopniki strokovnjaki iz posrednih resortov, ki pridejo na konferenci v pošt.

Beograd, 1. marca. (Izv.) Minister za zunanje pošte dr. Ninčić je davi odpotoval v Bratislavo, kjer ga pričakuje češkoslovaški ministrski predsednik dr. Beneš. V njegovem spremstvu se nahaja tudi češkoslovaški poslanik na beograjskem dvoru Katina, ker se na predkonferenci v Bratislavi razpravlja o važnih zunanje-političnih in

gospodarskih zadevah, zlasti pa o tvarini, ki bo na dnevnem redu konference v Beogradu. Pred svojim odhodom je bil zunanji minister dr. Ninčić pri kralju Aleksandru v avdijci in mu je poročal o pripravah za mednarodno gospodarsko konferenco v Genovi, ki se je odgodila za en mesec in za konfenco strokovnjakov četverozveze v Beogradu.

Beograd, 1. marca. (Izv.) Za danes popoldne ob štirih je napovedana seja komisije za pripravo konference četverozveze v Beogradu, da pripravi tvarino za proučevanje, v kolikor se tiče male entente in njenega nastopa na mednarodni gospodarski konferenci v Genovi. Tej komisiji predseduje bivši minister dr. Velizar Janković. Zaradi proučevanja vseh gospodarskih in finančnih vprašanj vstopijo v to komisijo po en zastopnik Narodne banke, trgovske in obrtne zbornice, uprave za zaščito industrijske svojine in prometnega ministrstva.

Italijanska izzivanja.

V TURINU SO FAŠISTI RAZGALILI JUGOSLOVANSKO ZASTAVO. — Z ITALIJANSKEGA MOTORNEGA COLNA SE JE STRELJALO NA NAŠO OBAL.

Turin, 1. marca. (Izv.) Tukašnji fašisti so porabili malenkostni incident v Splitu, kjer je neka neznanca oseba vdrila v italijansko čitalnico, v politične svrhe in ga razkričali kot ponoven akt zatiranja italijanstva v Jugoslaviji. Poslastili so se jugoslovanske trobojnice na našem konzulatu in jo odnesli v slovesnem sprevodu na dvorišče univerze, kjer so jo sezgali. Ko je jugoslovanski konzul zaznal za to je odšel

na kvesturo in protestiral proti takemu postopanju fašistov.

Zagreb, 1. marca. (Izv.) Kako poročajo s Paga, se je v ponedeljek približal italijanski motorni čoln naši obali pri vasi Povljana. Na poziv poveljnika tamonjske straže, naj se legitimirajo, so Italijani začeli streljati na mirno vas. Padlo je nad 50 strelcev. Naša straža je odgovorila s puškami, nakar so Italijani pobegnili.

Egipt suverena država.

DOSEDANJI PROTEKTORAT VELIKE BRITANIJE SE RAZVELJAVLJA. — IZJAVA LLOYD GEORGA V SPODNJI ZBORNICI.

London, 1. marca. (Izv.) Iz Kahirae poročajo: Guverner podmaršal Alamein, ki se je pred kratkim mudil v Londonu, kjer je z vlado razpravljalo o samostojnosti Egipta in jo toplo priporočal, je izdal dne 28. februarja svečan proglas, v katerem izjavlja, da je Egipt samostojna suverena država. Dosedanji protektorat Velike Britanije se razveljavlja. Do nadaljnjega ostane status quo, da se zagotovi red in mir in da se ne ovira mednarodni promet po Sueškem prekopu.

London, 1. marca. (Izv.) V spodnji zbornici je podal angleški ministrski predsednik Lloyd George pričakovano izjavo glede egiptskega vprašanja. Izjava vsebuje naslednje na-

čelne točke: 1. Protektorat se odpravi in se Egiptu pripušča, da se narodnostno organizira, kakor to odgovarja egiptskim željam. 2. Odpavlja se obsešno stanje, čim bo sprejet indemnitetni zakon. 3. Nastopna štiri vprašanja so pridržana prevladarju britanske vlade: a) varstvo zastopnikov britanske države v Egiptu, b) obramba Egipta zoper vsak tuj napad, oziroma posredno ali neposredno vmešavanje v egiptске razmere, c) čuvanje inozemskih interesov v Egiptu, d) Sudan. Britanska vlada je pripravljena, da sklene z egiptsko vlado v zmislu sprajljivosti za oba dela zadovoljiv dogovor o tem vprašanju, ko se bo nudila za to ugodna prilika.

MINISTRSKI SVET.

Beograd, 1. marca. (Izv.) Ministrski svet je imel danes popoldne sejo, ki je trajala od treh do polšestih. Poleg tekočih vprašanj so razpravljali o ponudbi neke inženrske skupine, ki je pripravljena dati naši državi posojilo v dolarjih za zgradbo železniške proge Beograd-Jadran in za zgradbo pristanišč ob morju. Za nadaljevo proučevanje te ponudbe je bil izvoljen poseben odbor ministrov, ki ga tvorijo ministrski predsednik ter ministri za vojno, za zunanje in za notranje stvari, za promet in za finance. Finančni minister je dobil zaoblastilo, da izdela in potem dopolnje narodni skupščini zakonski načrt o pobjanju tihotapstva in navijanja cen. Sprejet je bil predlog ministra za šume in rude, da se iz premogovnika Ljubije proda 100.000 ton premoga. Ministrski svet je kožno odobril predlog ministra za socialno politiko o prekrani pasivnih krajev v državi.

UPRAVNA RAZDELITEV SRBIJE.

Beograd, 1. marca. (Izv.) Radikalni klub je imel danes popoldne sejo, na kateri je razpravljalo o upravni razdelitvi Srbije na oblasti. Vsak poslanec je zastopal svoje nazore glede predlagane razdelitve Srbije. Seji je prisostvoval tudi minister za izenačenje zakonov, Trifković. Sklenilo se je, izvoliti odbor dvanajstih članov, ki naj tekom treh dni zbere ves material glede upravne razdelitve Srbije na oblasti in ga naj potem predloži zakonodajnemu odboru kot mišljenje kluba.

NAŠ POSLANIK V SOFIJI.

Sofija, 1. marca. (Izv.) Kralj Boris je te dni sprejel poslanika kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, Rakića v svečani avdijci, ki mu je pri tej priliki izročil poverilnice svoje vlade. Poslanik Rakić je imel daljši govor na pozdravne besede kraljeve, v katerem je naglašal, da stremi Jugoslavija po odkritosrčnem sporazumu s svojo slovensko sosedo Bolgarijo.

OBČINSKE VOLITVE V BOLGARIJI.

Sofija, 1. marca. (Izv.) Po dosedanjih informacijah so pri občinskih volitvah v Bolgariji dobili kmetje (stranka Stamboljskega) okoli 336.000, opozicionalci pa 279.000 glasov. Na komuniste je odpadlo le kakih 100.000 glasov. Opozicionalni listi ne prinašajo nobenih vesti o izidu občinskih volitev, ker so izpadle zelo v prilog kmetске stranke, ki si je nadela nalogo, da se orientira Bolgarija v novem, modernem duhu, da odstrani vse sledove prejšnjega režima, ki je državi zadal tako težke rane.

Borzna poročila.

Zagreb, 1. marca. (Izv.) Na današnji borzi ni bilo prav nobenega prometa, tudi v efektnih ne. Splošna depresija, ki je nastala vsled novega pravilnika o prometu z devizami in valutami, se opaža tudi v trgovanju z efekti. Zelo verjetno je, da se bo kupčija z efekti izboljšala, ako ostane pravilnik del časa v veljavi. Banke in zasebniki bodo začeli špekulirati s papirji, ker jim je z novim pravilnikom odvzeta možnost špekulacije s tujimi plačilnimi sredstvi. V trgovini z devizami in valutami se izvaja pasivna rezistenca zaradi pravilnika, vsled česar ni bilo danes nobenega prometa. Zveza denarnih zavodov je imela danes sejo pod predsedstvom ravnatelja Narodne banke v Beogradu, Novakovića. Na seji se je sklepalo o stališču, ki naj ga denarni zavodi zavzemajo sprito novega pravilnika o prometu z devizami in valutami.

Beograd, 1. marca. (Izv.) Tudi beograjska borza ni imela danes nobenega prometa v valutah in devizah. Edino Narodna banka je skušala določiti dva tečaja, in sicer devize Pariz in Trst. Zaradi tega sta notirali le ti dve devizi, in sicer prva 710, druga pa 410. Prometa v drugih plačilnih sredstvih ni bilo.

Curih, 1. marca. Berlin 227, New York 510, London 22.68, Pariz 47.10, Milan 27.40, Praga 9, Budimpešta 0.74, Zagreb 1.55, Varšava 0.13, Dunaj 0.10, avstrijske krone 0.055. Berlin, 1. marca. Dunaj 4.38, Budimpešta 32.96, Milan 1218.75, Praga 390.60, Pariz 2112.85, London 1021.45, New York 229.77, Curih 4498.50.

Praga, 1. marca. Dunaj, 0.82, Berlin 25.475, Rim 308, Budimpešta 8.325, Pariz 531.50, London 256.50, New York 45 7/8, Curih 1133, avstrijske krone 0.82, italijanske lire 305.

I. A. KLIMEŠ:

Avstrijsko peklo na Koroškem.

»Heimatsdienst« je organizirana družba za uničevanje Slovenstva. Pri tem »kulturnem« dela so udeležene vse politične stranke in zato določa »Heimatsdienst« tudi politični kurz v vsej deželi in dikтира pravzaprav celo uradom. Kar so fašisti v Italiji, to so »Heimatsdienstlerji« na Koroškem. Proti njihovemu delovanju ni obrambe. Uradi nimajo avtoritete in se niti ne trudijo, da bi si jo pridobili. Povsod se uveljavlja geslo, katerega je prvič izrekel velikonemški poslanec Angerer: »Avstrija mora na Koroškem zasledovati edino politiko, in ta je, uničiti Slovence!« Ta stavek je postal geslo nemške drhali in uradi se radi pokoravajo temu terorju. Noben zaveden Slovenec ni gotov niti svojega premoženja niti svojega življenja. Za Slovence ne velja zakon o pisemski tajnosti še manj seveda o državljanski svobodi izražanja, pravici zborovanja i. t. d. Neprijetnega Slovence obišče banda »neznanih lopovov«, mu odvzede živino, če treba ravno opoldne, in če potem revež leta od Petra do Pavla, se krivica ne popravi. V enem takem slučaju je oropani zasledil, kje da se nahaja njegova živina, toda kljub temu se mu njegova lastnina ni vrnila; niti odškodnine ni dobil.

Neprijetnemu Slovincu udari strela v hišo z jasnega neba. Vsakdo ve, da je požig delo »Heimatsdienstlerjev«, samo uradi tega za vse na svetu ne zasledje.

S podobnimi sredstvi se drže Slovenci v večnem strahu in naravnost v suženjstvu. Sliši se to kot pravljica, kajne? Žalibog, vsaka beseda je strašna resnica in teh strahot je toliko, da jih debela knjiga ne obseže. Ni čuda, da je mučeno ljudstvo postalo plašljivo in nemo! To pa seveda samo na zunan; doma za zaprtimi vratmi kolne povzročitelje svoje nesreče in državo, v kateri je to barbarstvo možno z najstrašnejšimi kletvami.

Neki kmet iz občine Tesno ob jugoslovanski meji (iz previdnosti ne navedem niti imena dotične občine) nam je pravil stvari, katere bi popolnoma lahko Jack London uvrstil v svoje pripovedi »Z južnega morja« (iz krajev lju-dožrcev). »Po plebiscitu so me hoteli ubiti«, je pravil kmet, »in moje sinove tudi, ker smo agitirali za Jugoslavijo. Moral sem bežati in na posestvu je ostala samo moja žena z najmlajšo hčerko. Prišli so volkwehrovci in heimatsdienstlerji, izropali vse do kraja, odgnali živino, obkladali ženo in hčerko z najbolj surovimi psovskami in jih posiljevali več dni«. Ti odrasli ljudje so pri pripovedovanju plakali in mi toliko da nismo jokali z njimi. Toda prišli smo svoje slovenske brate spodbujati, ne pa jih še bolj onalodušiti. In tako smo tolažili mučenike, dokler nam ni postalo tesno pri srcu. Koliko nesreče in doživljenjskega trpljenja je bilo skritega v stavku stare kmetice, katera je otiraje si oči, vzdihnila: »Moj Bog, da bi se prestavila meja do Drave!« (Njeno posestvo leži južno od Drave.)

Smo v popolnoma slovenskem kraju, v najjužnejšem količku Korotana. S Podrožce do Sv. Jakoba je prijetna pot. Ravno odhajajo otroci iz šole. Pozdravljajo: »Grüss Gott!« Kakor hitro so zginitli učitelju izpred oči, govore otroci slovensko. Prepričal sem se, da nemško sploh ne razumejo. Nekoliko se jih je obesilo na naše sani in bili so silno veseli, da se vozijo. »Zakaj pozdravljate nemško, če nemško ne znate?« jih vprašam. Otroci so osupljeni, Z resnico se boje na dan, a lagati nečejo. S koščkom čokolade sem si pridobil njihovo zaupljivost in ko sem jim zagotovil, da nisem Nemec in da gospodu učitelju ničesar ne povem, so postali otroci zgovorni. »Kdor ne pozdravlja nemško, je v šoli silno tepen!«, so mi povedali. — Slovenci ne smemo pozdravljati! mi pravi drugi. Med tem smo prišli na cilj. Stopamo v zaprto narodno-slovensko šolo, ki je poučavala vse do plebiscita 250 slovenskih otrok in jih branila pred germanizacijo. Smotreno urejene sobe zijajo prazne. V prvem nadstropju je nastanjena sirotišnica z 26. gojenkami, v drugem nadstropju se nahaja prostorna kapela. Šolska palača, toda otroci ne smejo vanjo, ker je to slovenska šola. Šolski uradi numeravajo zapleniti poslopje in namestiti v njem javno nemško šolo. V celi okolici pa ni niti enega samega nemškega otroka. In proti temu očividnemu nasilju si ne upa nihče protestirati! Najbolj črna Afrika v republiki avstrijski!

Podobno usodo je zadela tudi drugo (in poslednjo) slovensko narodno šolo v St. Rupertu, ki je ravno tako prava palača. Zaprt je tudi slovenski Narodni dom v Velikovu, ker bi slovenski gostilničar baje ogrožal javni mir in red! (V najbolj slovenskem okraju cele dežele!!)

Obiskali smo nekoliko slovenskih kmetov, ki so zapisani na črni list »Heimatsdienst«. Povsod isto vprašanje: »Ali bo vedno ostalo tako? Ali ni nobenega upanja, da bomo kdaj osvobojeni iz tega avstrijskega pekla?« — Nekdo pripoveduje med drugim tudi sledeče: »Heimatsdienst« je izdal brošuro, iz katere se v solah čita našim otrokom. Iz vsake vrstice sika sovraštvo do vsega slovenskega. Brošura je polna podlosti in najbolj surovih žaljivk do našega naroda. Duše slovenskih otrok se zastrupljajo na najrafiniranejši način in če se ne zgodi čudež, ne ohranimo naših otrok pred germanizacijo niti z naporem vseh sil...

Drugi: »Učitelj je napisal na tablo: Hinter den Karavanken liegt ein Čušenland («Čuš» je psovka, katero občutijo Slovenci približno tako, kot če nam kdo reče »Sauböhme«.) Vsak otrok je moral ta stavek ponoviti. Našel pa se je deček, kateri poslednje besede stavka ni mogel spraviti iz ust. Kri iz dečkovega nosa in ust je pobarvala klop in tla zato, ker mali mučenik ni hotel pljuniti na lasten narod!

Tako izgleda avstrijska pravičnost, taka je v praksi obramba manjšin zagotovljena po Zvezi narodov! Zmučeno ljudstvo pa se v svojem obupu ne more braniti. Tožiti? Komu? Kdo bo preiskal vse te krivice? Kdo bo skrbel za izboljšanje? Diplomati se v »notranje« zadeve tujih držav ne smejo vmešavati, do mednarodnega toruna pa je pot težka in dolga. Vladarji sveta pa imajo bolj važne skrbi, kot pa brigrati se, za »take malenkosti«, ki je izgledovalni boj koroških Nemcev proti nekoliko desetstisočim kmetiskim prebivalcem v tej deželi!

Četrtna se jih je že ponemčila, polovica se jih je po stoletnem suženjstvu spremenila v »deutschfreundlich«, ostanek topo gleda v črno bodočnost. Ta odlomek trdnih rodoljubov bo že nekako utihnil; če ne z dobro pa z grda!

To je obupen krik! — Ali ga bo kdo slišal???

Ali ga bo slišala naša vlada???

Razgovor z Radićem.

Da lahko točno informiramo, naše čitatelje o hotenju in političnih smernicah hrvatskega bloka, se je eden naših urednikov podal v Zagreb, da se na licu mesta informira pri merodajnih osebah o glavnih vprašanjih politike hrvatskega bloka. Prinašamo najzanimivejšje točke iz pogovora s predsednikom hrvatske republikanske seljačke stranke nar. postancem Stjepanom Radićem in sicer je informativno in zaenkrat brez komentarija.

Dobil sem g. Radića v njegovi knjižnici, ki je bila nabito polna kmetov in tipičnih hrv. bundah (kožuhovinali). Poleg tega sem videl v knjižnici tudi nekaj meščanov, ki pripadajo, po obleki sodeč, vsi nižjim meščanskim slojem. Sredi med njimi sprejema Radić različne prošnje in poročila deputacij iz dežele. Za vsakega ima prijazno besedo ali še bolj prijazen udarec po plečih in očmi kmetijskih očiakov žare v globokem zadovoljstvu in veri, da gredo pravo pot, ko slede Radiću. Naj podam enega teh razgovorov, ki sem ga mimogrede vjel na ušesa.

Voditelj kmetijske deputacije: Gospod predsednik, mi smo v naši občini že ustanovili republikanski izvrševalni odbor, ki je izdal sledeče povelje. — Pri tem poda Radiću kos papirja, katerega ta površno pregleda in se odobrovoč nasmeje. Nato pravi: Dobro, dobro prijatelji! Pojdite domov, pozdravite naše ljudi in recite jim, naj vztrajajo. Naša stvar stoji dobro in postaja vsak dan trdnjša. Zmagali bomo na celi črti. Republika že stoji, ogrožje je tukaj, samo pokriti jo še moramo. Pozdravite naše ljudi!

Deputacija gre in za njo pridejo na vrsto druge.

Ko se je knjižnica nekoliko spraznila, pristopim k Radiću, se mu predstavim ter ga zaprosim za razgovor. Ko še povem, da se nameravam brzo vrniti v Ljubljano je takoj odgodil ostale posle, in šla sva v gostilno »Pri Slovencu«, kjer mi je rade volje preko dve uri odgovarjal na moja vprašanja.

Na kakem stališču, g. predsednik stojite glede narodnega in državnega edinstva?

Narodno edinstvo je fraza. Pri nas se ustvari kvečjemu lahko vez, sporazum med tremi narodi, Hrvati, Srbi in Slovenci, ki žive na jugoslovenskem teritoriju. O državi SHS pa med nami sploh ni govora, kar edina država, ki resnično obstoja je Hrvatska republika. Samo to je živ stvar, ki je izšel iz naroda samega, vse drugo se pri nas stvarja z nasiljem, ki pa ne bo uspešno. Danes obstoja pri nas od države SHS, ki je le fiktivna, samo mednarodno določene meje in pa močni skupni interesi vseh narodov, ki žive v okviru teh mej. In samo vsled teh interesov sem pripravljen ostati s hrvatsko republiko v mejah sedanjege teritorija fiktivne SHS države, dasi ne zanikam, da bi se mogel nasloniti tudi drugam, če bi pričakoval od tega večjih koristi za hrvatski narod. — Nato mi je obširno razlagal hrvatsko zgodovino, katere tukaj, kot manj važne, ne bom podajal. Nato je Radić nadaljeval:

Med našim narodom ne obstoja nikak mržnja do Srbov, temveč le preziranje in pomilovanje. Naš narod ne mrzi srbskega naroda, temveč prezira njegovo batinanje, njegovo puško in njegovo šajkačo, in pomiluje srbski narod, ker se pusti izkoriščati v domače in tuje imperialistične svrhe. Srbski narod se ni iz vojne ničesar naučil, Slovenci malo in Hrvati zelo mnogo. Pri nas, kadar se stari stepo, morajo otroci preči. In isto mora veljati tudi za boje med narodi. Če prileti steklenica od-

rastlemu človeku v glavo, ga lažje ali težje rani, otroka ubije. In v vojni izgube veliki narodi sicer mnogo, za majhne lahko to pomeni katastrofo, kot se je to n. pr. zgodilo v zadnji vojni ravno s Srbijo, Belgijo, Rumunsko itd. To vse velja seveda le za napadalne vojne in ne za obrambo domače zemlje. Mi smo vsled tega proti vsaki stalni vojni in ekstremni antimitaristi. Uspeh naše propagande je ta, da imamo na Hrvatskem že sedaj mnogo občin, iz katerih se ni niti eden odzval pozivu v vojaško službo. Pripomniti moram seveda, da ta odpor ni organiziran, temveč da je samonikel. Dan Demetrović me je prosil, da naj v svojem »Slobodnem Domu« pozovem svoje pristaje, da naj se odzovejo vpoklicu k vojakom. Moral sem se smejeti njegovi naivnosti! Jaz, največji pacifist, naj pozivljam naše ljudi na pokorščino proti militarističnim oblastim! Ne bom jih branil, če hočejo iti, in priporočil sem jim, naj se nasilju ne upirajo z nasiljem, toda to je tudi vse, kar sem in kar bom storil.

»Kako si predstavljate uresničitev teženj hrvatskega bloka?«

Ker so nas v Beogradu zavrnil, smo se pričeli obračati na inozemstvo, da nam ono pripomore do naših pravic. Stopili bomo v zvezo z beograjsko vlado, da vzame v delegacijo za genovsko konferenco tudi zastopnike hrvatskega naroda. (To se je med tem že tudi zgodilo.) Če tega ne bo hotela storiti, bomo sami našli pota in sredstva, da se nas bo čulo na genovski konferenci, in ugodilo našim pravičnim zahtevam. Politične stranke ne smejo stati nad narodom in mu gospodovati, temveč morajo biti le organ naroda. In to je na vsem teritoriju mednarodno določenih jugoslovanskih mej samo hrvatska seljaška stranka, ki se popolnoma identificira z narodom in ki v svoji organizaciji danes tvori legislativno in upravno oblast hrvatske republike. Glavni steber našega naroda je kmetstvo, in če bo ta steber zadovoljen, potem bo republika zdrava in trdna. — Nato mi je Radić pripovedoval o podrobnejšem, notranjem programu seljačke stranke, ki naše čitatelje ne utegne preveč zanimati.

»Kaj mislite o prihodnjih volitvah?«

Pokopale bodo sedanje vladne stranke. Zato jih ne bodo razpisala preje, kot bodo k temu prisiljene. Morda čakajo na revolucijo, da bi lahko nastopile z nasiljem, morda hočejo nastopiti z nasiljem tudi brez tega. V enem kot v drugem slučaju se varajo. Revolucije mi nečemo, prav nas nekateri srbijski listi k temu naravnost hujskajo, ker vemo, da bi bila revolucija na Hrvatskem vladnim krogom samo zaželeni povod za uporabo najhujšega nasilja. Nasilja brez tega povoda pa Evropa ne bo dopustila. To lahko danes mirno trpim, ker vem to pozitivno iz tujih diplomatskih krogov, kjer vlada o sedanjem režimu pri nas tako slabo mnenje, da se veruje vsem pritožbam proti njemu, pa naj že pridejo odkoderkoli. Ko bo vlada primorana razpisati volitve, bo pa še na slabšem, kot je danes, ker vsaki dan pomenja ojačanje naše pozicije. Začeli smo na Hrvatskem sedaj se naše organizacije z nevarno naglico širijo tudi po vojvodini. Bački, Sremu, Bosni in Dalmaciji. Če pa bi se vladne stranke iz kakršnegakoli vzroka vseno odločile v kratkem razpisati volitve, so pa zopet v mnogo slabšem položaju kot mi, ker mi imamo svojo volilno armado zbrano in pripravljeno, medtem ko so pristaji sedanjega režima zbegani, razkropljeni in neenotni, njihovi voditelji pa ne vedo, kaj da pravzaprav hočejo.

Ali mislite po volitvah oditi v beograjsko skupščino?

To je odvisno od tega, ali bodo beograjski krogi pripravljeni skleniti z nami pošten sporazum za stvorenje nove ustave, pri kateri pa mora kot že rečemo priti do veljave iskren sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci ne pa morda zopet kako preglasovanje slabših narodov od strani močnejšega s pomočjo kupljenih glasov.

Kot politično noviteto, ki širši javnostnosti še ni znana, mi je gospod Radić povedal, da se bodo voditelji Hrvatskega bloka v najbližji bodočnosti sestali z vodilnimi politiki srbskih republikancev in zemljoradnikov, da pa ne upa na nikak pozitiven uspeh, ker da so srbski republikanci premalo socialni, zemljoradniki pa premalo republikanski. O tem vprašanju napišem morda drugič kaj več.

Demokratije in uradniška beda.

Beograd, 27. febr. 1922.

Vso brezobrazno predrznost so pokazali naši demokratični državotvornici o priliki reševanja uradniškega vprašanja. Imam tu v Beogradu opazovati vse to igranje s sestradanim uradničtvom, zato mi zastaja naravnost sapa, če berem novice, ki jih prinaša te dni vaše ljubljansko »Jutro«, v katerem vam se predstavljajo demokratije kot edini zaščitniki in prvoborniki uradništva, pri tem pa mečejo drugim strankam naravnost neverjetno predre očitke v obraz. Naj mi bo zato dovoljeno pribiti sledeča fakta, katerim ne more izpodbiti noben sofizem in iz katerih lahko uradništvo samo izprevidi in razsodi kdo se je trudil za uradništvo in kdo je to delo sabotiral.

Okrog Božiča je bil z veliko večino v zbornici sprejet zakon o uradniških dokladah, kajti vse stranke so priznavale, da z dosedanjimi plačami uradništvo ne more ne živeti ne umreti, poleg tega je pa začelo tudi med uradničtvom samim prav nevarno vreti. Upirala se je tem povikom le močna skupina demokratičnih poslancev s finančnim ministrom Kumanudićem in famoznim demokratičnim poslancem Sečurovom na čelu, češ, da bi pomenilo tako povišanje preveliko breme za državo. Po daljšem boju se je konečno sprejela formulacija: naj se krijejo ti izdatki iz prihrankov ki bi se naredili s tem, da se odpusti iz državne službe nekaj tisoč uradnikov.

Z odpustom je bila pa stvar težka. Skoro po vseh prečasnkih uradih je nastavljen le toliko uradništva, kolikor se ga faktično potrebuje in pri odpustu bi prišli v poštev le uradniki različnih uradov in oddelkov, ki se opustijo, ker niso več potrebni, n. pr. begunskega prehranjevalnega odsoka itd., a ker je bilo tudi med temi mnogimi uradniki, nastavljenih pragmatično, se jih seveda ni moglo vreti kar meni nič, tebi nič na ulico. Vsega skupaj bi došlo pri nas pri odpustu v poštev le par ducatov uradnikov, enako tudi v Bosni, Dalmaciji in na Hrvatskem.

Drugače je v Srbiji, Vojvodini in Crngori. Tam je razmeroma več uradnikov, čeprav faktične potrebe, niti od daleč niso tolike. Do malega, vsi ti uradniki so pa nastavljeni zgolj v stranske svrhe in iz strankarskih ozirov ter pripadajo po znanem skandaloznem ključu radikalni in demokratični stranki, zato seveda o kakem odpustu ni bilo niti govora, v kolikor se je pa to zgodilo, je bilo pa le pesek v oči, ker so se le premestili iz ene proračunske postavke v drugo, faktično so pa ostali lepo na svojih mestih, vključno temu, da ogromen procent nima niti najprimitivnejše kvalifikacije razen strankarskih izkaznic. Tudi tu je ostalo torej v glavnem lepo vse starem.

Vse to je dajalo veliki večini demokratičnega kluba povod, da o izplačanju zakonito priznanih poviškov ni hotela niti slišati. Demokrati dr. Kumanudić in Sečurov sta se izplačanju upirala principiarno. Pribičević je zahteval neprestano odpust uradnikov in le redki so bili, ki so se v tem klubu trudili za uradništvo.

V tem je postala beda uradništva vedno večja in nezadovoljstvo med uradničtvom vedno opasnejše. To so priznavale tudi druge stranke in vedno bolj so se množile interpelacije različnih strank, ki so zahtevale izplačilo. Zlasti se je v tem oziru trudil poslanec Brandtner, ki je posvetil n. pr. ves svoj govor o dvanaestih predvsem uradniškemu vprašanju, vložil je več tozadevnih interpelacij, podvzel več osebnih intervencij itd., zato je naravnost neverjetno drzna laž sebojne »Jutra«, češ, da se Brandtner ni brigal za uradniško vprašanje.

Pa vsi ti koraki so bili zaman, demokratični klub je še začetkom preteklega tedna jasno sklenil, da se uradniških doklad ne izplača in demokratije so bili edina stranka v parlamentu, ki se je tem povikom odločno upirala. Vse Reisnerjeve intervencije so bile zaman, ker sicer vse časti vreden gosp. Reisner ne pomeni v demokratičnem klubu enostavno ničesar, razen da mora glasovati v parlamentu za vse klubove sklepe in korake, ki so eninteno protipuradniški.

Situacija je postala skrajno kritična, demokratične večine pa še ni bilo

mogoče omečiti. V petek se pa pripelje v Beograd nenadoma zagrebški mestnik Demetrović, ki je poročal v klubu o grozeči nevarnosti in o položaju, ki lahko nastane vsled tega odlašanja. Ni tudi on storil tega iz ljubezni do uradništva, ampak iz strahu pred posledicami, ki lahko nastanejo in šele sedaj se je demokratiška stranka udala.

Zanimivo in značilno je pa, da se je na predlog demokratične stranke takoj drugi dan ponovno pooblastilo ministrski svet, da se lahko uradne ure podaljšajo, ne da bi se dalo uradništvu za to kako odškodnina in g. Reisner je glasoval za ta protipuradniški sklep.

To je torej resnica in teh faktov ne izbris nobeno zavijanje in nobena laž. Edini, ki se je v zbornici upiral uradniškim zahtevam so bili demokratije in so le vsled pritiska vse omejene javnosti, vsega uradništva in vseh drugih parlamentarnih skupin pristali na izplačilo. Ta njihov odpor je pa povzročil uradništvu veliko škodo, kajti v januarju je imela krona še precej večjo vrednost, vse se je med tem podražilo zopet za 40%, in zato sedanja izplačila ne bodo pomagala ničesar. Za to se ima uradništvo zahvaliti edino le vehementnemu odporu demokratov in če je g. prof. Reisner res zastopnik uradništva, bi moral izvajati že davno konsekvence, sicer je sodbo voren za vse te uradništvo sovražno korake svoje stranke.

Časopisni glasovi.

»Slovenec« piše o razmerah v arnadi in o govoru poslanca Brodarja v skupščini. Med drugimi kritiki je tudi posl. Brodar odkrito in možato povedal, kaj teži slov. očete in matere, ki so poslali svoje sinove na vojaško službo. Brodar trdi, da naših fantov ne mučijo in zasramujejo le Srbi, ampak tudi oficirji, ki so Slovenci. Fante pri vojakih tepejo in klofutačo. Če ne bo dosedanje postopanje prenehalo, bomo mi posrbeli, da bo imena dotičnih vojaških predstojnikov izvedela vsa slovenska javnost in da bodo tako izročeni zaničevanju vsega našega ljudstva.

»Napreje« piše o delu v parlamentu in poroča, da je soc. dem. klub glede razdelitve Slovenije postavil na stališče, da glasuje v glavnem za vladni načrt razdelitve Slovenije na dve oblasti (Ljubljansko in mariborsko), to pa edino zaradi tega, ker je z ozirom na določila ustave nemogoče, da bi cela Slovenija tvorila eno samo oblast. Že znano določilo ustave, da ne sme nobena oblast imeti več kakor 800.000 prebivalcev, je preprečilo, da bi cela Slovenija, ki ima nad 1 milijon prebivalcev, ostala nedeljena. Soc. dem. so pa misljenja, da naj oblasti kot samoupravne jedinice začno takoj delati, če bo zakon sklenjen, državna uprava pa naj bo do nadaljnje nedeljena po dosedanjih pokrajinah. S tem bi bil tudi zgrajen most k potrebnemu sporazumu s Hrvati.

»V Slovenskem Narodu« navaja dr. Ivan Bole več slučajev skrajno birokratskega postopanja naših oblasti s potnimi listi, posebno na obmejnih postajah. Ves sistem na mejah, kjer bi moral biti naravnost moderno-vzoren, je pod vsako kritiko. Zato ni čuda, da naš kredit v svetu pada. Dokler bo pri nas gospodarila birokracija, tako dolgo je škoda vsake konference za izboljšanje valute, kajti valuta je kredit, je zaupanje in tega ne more imeti država tako dolgo, dokler se razmere ne izpremenijo vsaj na mejah, kjer jih vidi vsak tujec. Če bo kdaj našo državo potisnilo na stališče Avstrije, bo to birokratizem, ki vlada ravno tam, kje bi ga ne smelo biti.

»Novi čas« prinaša govor poslanca Gosarja o avtonomiji. Ves svet hoče danes avtonomijo. Med drugim navaja Gosar za vzgled nemški centrum, ki ima v svojem programu: Centralizacija bi bila na škodo kulture posameznih delov, katerih svojstveno življenje moramo ščititi in gojiti. Zato zahtevajo za pokrajine avtonomijo z zakonodajno pravico. Dr. Gosar je nadalje mnenje, da bomo prišli tudi v naši državi do avtonomije in če je to komu prav ali ne. Ves politični razvoj v naši državi kaže to dovolj jasno. Opozorja pa, da bo — če pojde tako dalje — tudi za avtonomijo kmalu prepozno.

Gospodarstvo.

+ Dobava drv. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani nanašanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo sklenila dne 7. marca tega leta ob 10. uri popoldne v pisarni divizijske intendature v Ljubljani pogodba glede dobave 1500 kubičnih metrov drv. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

+ Situacija češke lesne industrije. Lesna obrt je glede izvoza jako zastopala, ker je češka krona zadnji čas tako poskočila. Dasi je mnogo vprašanj iz Francoske, Angleške in Holandske, vendar ni mogoče za ponujano ceno naročiti uresničiti. Danes je možno izvažati les le na Laško in to zaradi tega, ker je Avstrija prepovedala izvoz na Italijansko, in

sicer zbog prevelikih izgub, ki so jih imeli pri tem avstrijski trgovci. Čisto naravno je, da češki eksporterji po teh izkušnjah zahtevajo od laških kupcev, da se resno drže kupčijskih pogodb.

+ Dobava ovojnega papirja. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na dan 27. avgusta tega leta ob 11. uri popoldne v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu oifertalno licitacijo glede dobave 10.000 kg ovojnega papirja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

+ Napredovanje tehnike pri zgradbi parnikov. Spomnili bo dovršen v angleški ladjedelnici v Southamptonu največji parobrod na svetu: imel bo 56.000 ton in prostora za 4.000

C. N. in A. M. Williamson:

Cesaričini biseri.

(Dalje.)

»Vidite, kako vam zaupam,« je dejala. »Ta zavojček je najdragocenejši, kar imam na svetu. Prepričana sem, da je v dobrih rokah.«

»Rekli ste, da me ne poznate po imenu. Zdaj, ko sem vaš bratranec, ne smeva ostati tujca. Moje ime je Roger Sands —«

»Roger Sands, veliki — kako pravijo? — podjetniški branitelj? Odvetnik, ki je rešil kralja kalifornskega petrolejskega trusta?« Pogledala ga je osuplo, malodane preplašeno.

»Ne, trusta, drugače ga ne bi bil mogel rešiti. Baš to je tisto.«

»Kolikoli sreča zame, da mi stoji ob strani takšen mož! Kaj ne, da mi pomorete?«

Spravil je dolgi ovov v notranji žep svoje sive suknje. »Tu je varen kakor v banki,« ji je zadržal. »Zdaj pojdem in uredim vse kakor treba. Ako bi me potrebovali, pozvonite strežarju in pošljite mi obvestilo. Dokler me ne pokličete, ne pridem.«

Najsi je bil njen strah upravičen ali ne, Roger je sklenil smatrati ne-

varnost za resno. Hotel je dobiti drug spalni oddelek tik zraven prejšnjega ter igrati psa čuvaja.

Posrečilo se je brez težave. Oddelek, ki ga je izbral, je bil naročen za prihodnjo postajo, toda izprevodnik se je ponudil in posredoval zameno. Razložil je Sandsovo kovčeg, svrtnik in časopise na obadva sedeža, in slavni odvetnik je zavzel svoje novo mesto. Naročil je strežarju, naj ne moti miss White, razen ako bi zvonila, in pa ob urah obdov: takrat hoče on, Sands, sam izbrati jedila po listu in jih poslati nakarju iz obednega voza.

Zamorec je moral oskrbeti nekaj najpotrebnejših toaletnih stvari ter jih odnesti dekletu v spalnico, obenem z zalogo romanov, časopisov in čokolade:

»Recite, da ji pošljete to njen bratranec!«

Roger je sodil, da bo največja nevarnost ponoči — ako je res kaka nevarnost — in je sklenil, da ne bo spal. Ležati in bedeti itak ni bilo preveč težavno, zakaj deklina slika je živo odsevala v Rogerjevem duhu. V tej sliki je razločno videl stvari, ki jih je v izvirniku le slutil. Rekel si je, da je lepa s tisto lepoto, ki bi sijala kakor luna, ako bi jo obrobil s prekrasnimi tkaninami in dra-

gulji. Od te misli pa je bil le korak do tega, da si je začel slikati, kako prijetno bi jo bilo odevati s takšnimi tkaninami in dragulji. Zrel mož je osupnil in zardel, ko se je zalotil, da sanja kakor fante.

Dan ga je odvezal dolžnosti. Obdelal se je ter vzel pospraviti svoj oddelek. Dasi je bilo z nočjo vred konec vsake nevarnosti — ako je sploh bila kakšna — se Roger vendar ni mogel odločiti, da bi ostavil svoje mesto in šel zajtrkovat, dokler ni pozvonilo in ni videl zamorca potrkati na vrata njene spalnice.

»Upam, da se počuti gospodična bolje,« je rekel zamorcu, ko se je spet krikazal.

»Da, gospod, velela mi je, naj pospravim. A prej vam moram povedati, kar mi je naročila. Gospodična pravi, da se počuti razmeroma jako dobro. In prosi vas, gospod, da bi ji naročili malo kave in peciva.«

Roger je dodal pozukrane buče in žita s smetano. Skrivnostno dekle ki ga je skrival v svoji spalnici, ni bilo več pustolovka, zajedajoča njegovo bedasto velikodušje: bila mu je prelesten, malone posvečen zaklad. Ko je zajtrkoval v obednem vozu, je zagledal znanca, ki je sedel pri

sosednji mizi baš njemu nasproti. Njiju oči so se srečale. Rogar je začutil, da je oni gledal nanj in ni utegnil odvrniti oči. Naklonil se je in se odhajaje ustavil pri tisti mizi.

»Kako se imate, O'Reilly?« je dejal malce napeto. Najrajši bi bil šel mimo brez nadaljnje pozdrava, ali potem bi bil moral znanec misliti, da se je poprej nalašč delal razstresenega. Roger mu ni hotel pustiti tega dojma. Justin O'Reilly je bil skoro deset let mlajši od njega, a ga je vendar nedavno posekal pri neki pravdi. Sands je bil prepoznosen, da bi bil kazal radi tega zamero.

O'Reilly je vstal in stisnil ponudeno roko. Bil je velik, slok ter zagorel kakor vojnič, ki se vrača z bojišča. Obraz mu je bil deški, premlad za njegovih 31. ali 32. let; ali pod tem videzom se je skrivala ista trda ostrota, ki si jo zapazil tudi pri Sandsu na prvi pogled.

»Nisem si mislil, da ste tudi vi na zapadu.«

»Kratek izlet sem napravil,« je odgovoril O'Reilly.

»Čudno, da vas nisem opazil takoj. Gotovo ste vstopili že v Los Angeles?«

»Snoči sem vas videl prvokrat,« je rekel oni. »Ne vozim se v vašem

vozu; in spal sem. Ves zbit sem prišel na vlak. Tako je pač vedno!«

»Da,« je menil Roger. »Nu, pa se še vidiva katerikrat tu v jedlinem vozu.«

»Gotovo. V Novi York sem namenjen, preden se vrnem v Washington,« je povedal O'Reilly sam od sebe.

»Prav! A ne dajte, da bi se vam shladila kava radi mene.« In Roger je krenil dalje.

Da niso bile vse njegove misli osredotočene okrog dekleta v njegovi spalnici, bi se bil gotovo začudil, kaj je moglo zvabiti Justina O'Reillyja na ta »kratk izlet«. O'Reilly je bil letos prvo leto član kongresa in se je trudil na vse kriplje, da bi si pridobil odlične sloves. Vsekako pa je bil Roger prepričan, da se Justin O'Reilly ne misli vti-kati v njegove sedanje interese. Mož je bil demokrat in načeloma nasprotnik teženj Johna Herona, ki ga je imenovala miss White »kralja kalifornskega petrolejskega trusta«; osebo pa sta bila prijatelja in celo oddaljena sorodnika, tako O'Reilly ni mogel želeti Heronu zla.

Ko se je vrnil Sands v svoj voz, ga je strežaj že čakal.

potnikov. Brod bo dolg 330 m, visok 32 in širok 30 m. Parnik se bo imenoval »Maestica«, ki je last angleške paroplovne družbe White Star Line in napravi 10. maja svojo prvo pot iz Cherbourga v New York. Veležalnice so sedeče naprave na tem parniku: kurjen s petrolejem mesto s promogom, gonilni stroji razvijajo preko 100.000 konjskih sil, kotli obsegajo 2.300 m². Hitrost panika doseže 42 km na uro. Odgovarjajoče velikosti prani-ka vaga krmilo 140 ton, ter vsak vi-jak, katerih bodo štirje, po 300 ton. Parnik bo tudi nosil 4 sidra, katere vagajo skupno 45 ton, oziroma skup-no 2 verigami 230 ton. Na parniku je tudi 450 aparatov, ki s svojo občutlj-i-

vostjo alarmirajo vanko nadnormalno toploto, vsled česar je požar izključen. Parnik sam ima 3 brezžične postaje, razen tega je opremljen s velikim številom rešilnih čolnov, med temi celo 2 parni barkasi z brezžičnim br-zojavom. Zanimiv je instrument na parniku, kateri napove akustičnim in električnim potom plitvost do 56 m.

Poljska in izvoz divjačine in perutnine. Poljska je določila, da ne bo več dopustila izvoza goši in par v toliki meri, kakor je bilo to doslej. Sedaj je dopuščeno izvoziti največ 30.000 komadov perjadi. Dopuščena je izvoz vsak vrstne divjačine v neo-mejenem številu.

Dnevne vesti.

Današnji uvodnik. K današnjemu uvodniku pripominjamo sledeče. J. A. Klimeš je češki narodni poslanec v avstrijski republiki. Kot tak je šel na pomoč našim koruškim Slovincem in je o svojih užitih letih napisal članek. In je bil objavljen v praskem »Českem Slovu«. V prvem delu članka pripoveduje o znani predstavi »Kri-vošpisek« in o napadu na narodnega po-slanca Poljanca. Drugi del članka objavlja-mo danes na uvodnem mestu, ker mislimo, da trpljenja naših koruških rojakov ne sme nikoli prezreti in da je postopanje naše vla-de v tem vprašanju naravnost sramotno.

Železnice. Na konferenci, ki se je vršila v Beogradu in pri kateri so bili zastopniki zastopniki industrijske obrtni-ske trgovske in delavske zbornice ter zastopni-ki vseh železniških organizacij se je razpravljalo o zahtevah železnice in o na-stanu prometa v naši državi ter o na-činu ta promet dvigniti in priporočiti uslu-zbenstvu do izvojevanja njihovih zahtev. V-sveto informacij v koliko in kako se na-merava ugoditi železniškim zahtevam se je določilo na seji vrhovnega vodstva koalicijske v nedeljo, dne 26. februarja 1922 ob 15 uri v hotelu Bajloni v Beogradu, da gredo v ponedeljek 27. febr. 1922, k mini-stru, sobračaja predsednik Stanojevič, Nacitral in Slavec iz Maribora, Pavlič iz Barjeva ter Korosec in Beltram iz Ljubljane. V javnosti pri g. ministru Stanojeviču so dobili poročilo, da skrbni in dela g. mi-nistra, da se ugoditi vsem stavljenim zahtev-am železničarjev ter ponovno povdarjal, da so stavljeni zahteve opravljene. Pove-ljal je, da je dobil 15 milijonov dinarjev kredita nabavo potrebnega materiala za obnovo in izboljšanje železnic ter zidanje stanovanj za uslužbence. Nadalje je izpo-sloval soglasje in odpora, da dobi kredit 10 milijonov dinarjev za obnovo železni-čnega osobja, ki ima zakonito pravo in od-pomoč za obnovo vsem tistim uslužbencem, ki morajo nositi službeno obleko nimajo pa prava na isto. Ko je bil minister opor-čen, da se mora dati nujno tudi vsemu delavstvu odpuščeno sicer ne morejo orga-nizacije nositi nikake odgovornosti za red in disciplino, je odgovoril, da za delavstvo ne more sedaj ukreniti ničesar, ker zato še nima zakonske osnove. Naročal je, naj vo-litelji organizacij povedo delavstvu in železnici, da je v njihovo koristno in pridno delo, da se dohodki železnice zvišajo, nakar mu bo mogoče tudi delavstvu položaj izboljšati. Povedal je, da je po enem narodnem po-slancu informiran, da izvajajo železničari pasivni odpor, nakar se mu je pojasnilo, da to ni resnica. Resnica je, da je nered na železnici posledica skrajno slabega stanja železnic in brezglave železniške uprave, ne pa osobja, ki vrši službo še preko po-pravilnik določene mere in tako vestno, da ne more imeti za pasivni odpor uslu-zbenstva ministrstvo prav nikakih konkretnih dokazov. Značilno je, da je začutil po-tno g. minister povedati, da je opomnilec na slučaj štrajka ali pasivnega odpora se poslužiti vseh zakonitih sredstev proti uslužbenstvu. Zastopniki vrhovnega vo-dstva so dobili utis, da se kljub vsem opravi-čevanjem zanaša g. minister sobračaja še vedno več na zakon o zaščiti države kakor na izvrševanje dolžnosti, ki jih ima železnica in državna uprava napram svo-im uslužbencem in podanikom. Na vprašanje do kdaj bode moralo še čakati de-lavstvo, da stavljenim zahtevam ugodijo, je odgovoril g. minister: Ako se bo promet vršil in dohodki povečali, se bo v jeseni t. l. lahko dalo odpuščati, da bo pa g. mi-nister v zakonodajnem in finančnem od-boru delal na to, da se bo delavstvu, če bo mogoče, že poprej ugodilo.

Vrhovno vodstvo koalicijske.

Zadruga upokojenih častnikov in vojaških uradnikov za Hrvatsko-Slavonijo si je izvolila za predsednika generala grofa Salis-Seewis, a dosedanjí predsednik general Lipovšek je bil izvoljen za častne-ga predsednika.

Iz živnozdravnštva. G. dr. Vlado Arko, praktični živnozdravnik v Postojni, je imenovan za veterinarskega asistenta pri oddelku za kmetijstvo v Ljubljani.

Izpremembe v ministrstvu saobra-taja. Za pomočnika ministra saobračaja je imenovan Branslav Amramovič. Dosedanjí pomočnik Sava Jelč je upokojen ter pre-vezen baje ravnateljsko nove tovarne za vagone v Brodu. Upokojen je tudi ravnatelj železniškega ravnateljskega v Sarajevu Čartner. Na njegovo mesto je imenovan Vladimir Valpotic.

Na naslov pokrajinske uprave in višjega šolskega sveta. Vse dosedanje srednje in nižje šole v Ljubljani imajo sedaj nerazdeljeni šolski pouk, vsled česar je učencem z dežele bilo mogoče le obiskovati na ta način, da se vozijo jutraj v šolo, opoldne pa zopet domov. Teh dijakov je povprečno okoli 350. Star-tem je seveda kolikor toliko vstrženo. Prvič zato, ker so izdatki za stanovanje in hrano prihranjeni, drugi imajo na ta način svojega otroka pod nadzorstvom. Dijaki te vrste so večidel otroci uradnikov in sred-njega stanu, ki pač morajo v današnjih časih gledati na vsak najmanjši izdatek, da za skrbi ali pa sploh omeji. In kaj si-lišmo iz zanesljivih virov? V prihodnjem šolskem letu se bo preustrojiti sedaj ne-razdeljeni na razdeljeni dopolnjeni in po-poldanski pouk. Ali ni to zopet udarec vsem staršem na deželi, ki pošiljajo sedaj svoje otroke dnevno v Ljubljano, kar pa v bodoče ne bi bilo mogoče. — Več izdat-kov, skrb, ki jo dobi za otroka stanovanje, hrano in največja in najbolj mučna skrb, kjer dobi denar. Plače uradništva so da-nes take, da pač starši ne morejo misliti, otroka dati na hrano in stanovanje, kakor

svoječasno pred vojno. Hrana in stanova-nje stane najmanj mesečno do 2000 kron in zaslužek uradnika v X. ali IX. čin raz-redu znaša povprečno 3 do 4000 kron. Ali naj potem starši doma poginejo? Kam-plovemo? Zaušnica za zaušnico, nobenih ozirav do srednjega stanu. Strah nas po-staja. Pomagajte staršem, kjer more po-magati, in naj se prepreči taki ukrepi, ki zaenkrat ne rodijo uspeha, temveč ne-zadovoljstvo in odpor.

Nove mezde stavbinih delavcev. Odsek gradbene stroke v Zvezi industri-jcev v Ljubljani, ki obsega vsa podjetja te stroke v Sloveniji, je dne 23. febr. t. l. na novo določil mezde stavbinih delav-cov, to pa enotno za vso Slovenijo. Nove mezde stopijo v veljavo z začetkom me-seca marca t. l. in znašajo: 1. Poltrij (obi-čajno z mesečno plačo) na uro 18—25 K; 2. predelavci 14—18 K; 3. zidarji, tesarji 11—16 K; 4. težaki 7—11 K; 5. mladišni delavci pod 18 let 5—7 K; 6. delavke 5—7 kron; 7. vajenci 6—11 K. Sicer ostanejo v veljavi sedanja splošna določila. Po fi-nančnem zakonu iz leta 1921 (Ur. l. 90-240 od 1921) se delavcem odteguje dohodnina od takega izplačila mezd, ne pa po letnih prejemkih iz leta 1921. Vendar se prepušča podjetjem, da postopajo po lastnem prevdanku, ali in kako da odtegujejo do-hodnino.

Otvoritev telefonske centrale v Pri-stavi. Pri pošti Pristava je bila dne 15. fe-bruarja t. l. otvorjena telefonska centrala z javno govornico za krajevni in medkrajev-ni promet.

Narodna biblioteka v Beogradu se je preselila v svoje novo poslopje v Ko-sancevi ulici. V obširnem poslopiju je pet velikih dvoran z 200.000 knjigami. Kmalu se biblioteka otvori občinstvu.

Doktorji žurnalistike. Na vsenčiš-ču v Lipskem se uveljavlja promocija za doktorje časnikařstva.

Novi časopisi. V Subotici je začel izhajati »Sjeverni Kurir« pod uredništvom Rih. Hafner-Lahorskega, v Sarajevu pa Stenografska biblioteka pod uredništvom dr. Kersterčaneke in Milana Kovačevića.

2009 nerazdeljeni prošnji za ločitev zakonov leži pri imodalnem sodišču srbsko pravoslavnega patrijarhata.

V Litli je umrla gospa Marija La-jovičeva. Iz veleznice narodne obitelji. Pokojnica je mati sodnega svetnika in skladataja Antona Lajoviča v Ljubljani, trgov-cem Maksa in Frana Lajoviča, tovarnarja Milivoja Lajoviča v Litli, dr. Ladislava La-joviča in ravnatelja Albina Lajoviča v Trči-ču. Bila je krepka Slovenka, ki je vzgojila vso svojo dečo v narodnem duhu. Življala je splošen ugled in spoštovanje. Pogreb bo v četrtek 2. t. m. ob 16. Blag bl spomin!

Kosmati Zagrebčani. Na pustni to-rek so začeli zagrebški brivski pomočniki štrajkati, ker jim mojstri niso mogli zopet povsati plač.

Roparjeva smola. Med Dobovo in Brežicami so ponoči štirje roparji napadli Andreja Kruca iz Brežic ter zahtevali de-nar. Eden roparjev je sunil Kruca z žepnim nožem med rebra, toda nož je zadel v hleb starega kruha, ki ga je imel Krulec v no-tranem žepu ter se je vsled tega roparju nož zaprl in ga obrezal po roki. Tisti hip se je pripeljal po cesti dvoje saní, nakar so roparji zbežali v gozd. Krulec pa so ne-poškodovanega vzeli na sam.

Okradena pošta. Neznani tatovi so vdrlí v poštne prostore v Donbergu in po-kradli denarja in poštne vrednotne za 1600 kron.

Ljubljana.

Za naše diljaštvo na Češkem je na-kazala ljubljanska mestna občina 10.000 K. Delniška tiskarna v Ljubljani pa 6000 K.

Predavanje Jugoslovensko-češko-slovaške lige. Jugoslovensko-češko-slovaška liga v Ljubljani priredi v petek, dne 3. marca 1922 ob 8. ure zvečer v veliki dvo-rani Mestnega doma Jiraskov večer. Pre-daval bo dr. Ivana Lah »O zgodovinskih slikah, osebah in krajih v romanih Aloisa Jiraska«. Preko 120 skioptičnih slik bo po-jasnjevalo izvajanje predavatelja. Jirasek je nam Slovincem že znan po romanih »Psohlavci« in »Filozofska historija«, ki sta obe že izšli v slovenskih prevodih. Kdor se želi seznaniti z največjimi momenti češke zgodovine in spoznati kraje, kjer so se ti dogodki dogajali, naj ne zamudi tega pre-davanja. Vstopnina je prostovoljna, čisti dobiček prireditve je namenjen jugosloven-skim visokošolcem v češkoslovaški republiki.

Omnibus za prvačanje oseb med St. Vidom in Ljubljano prenela baje vo-ziti 15. t. m., ker je podjetje v Ljubljani. — **Štrajk dimnikarskih pomočnikov v Ljubljani.** Dimnikarski pomočniki so zahtev-ali tedenske plače po 700, 800 in 1000 K. Ker jim mojstri niso ugodili, so začeli štraj-kati.

Acimović se vrne v Ljubljano? Beo-grajski listi poročajo, da je g. Acimović zopet imenovan za upravitelja glavne cari-narnice v Ljubljani.

Tedenski zdravstveni izkaz. V dobi od 19. do 25. m. se je rodilo v Ljubljani 24 otrok (12 dečkov, 12 deklic), umrlo pa 23 oseb (13 moških, 10 žensk), med tem 10 domačinov in 13 tujecev. Smrti vzrok so bili: 1. življenska slabost, 5 leti-ka, 4 pljučnica, 1 zastrupljenje rane, 4 srč-na hiba, 1 rak in 9 drugih naravnih smrtnih vzrokov. Izmed nalezljivih bolezni je bil naznanjen le 1 slučaj škrlatice.

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda.

»Bratstvo.« Jutri v petek, dne 3. m. točno ob 20. uri društvena plesna šola v salonu gostilne »pri Lozarju« na Sv. Ja-koba trgu. Polnoštevilo in točno!

»Bratstvo.« Jutri v petek, dne 3. m. točno ob pol 20. uri seja plesnega odseka, v salonu gostilne »pri Lozarju« na Sv. Ja-koba trgu. Zadeva važna, zato udeležba dolžnost!

Trgovska nesolidnost. Včeraj se je oglašil v našem uredništvu gospod, ki se je pritožil nad sledečim: Set je v Narodno knjigarno kupil partituro za epico Zrinjski. V izlozbi je bila cena začlelena s 50 K. v trgovini pa se mu je računalo 33. — Na vprašanje, odkod diferena, mu prodajalca ni mogla dati od-vora. In šele vdelitica trgovine mu je pojasnila da so one 3 krone za poštino. Nijamo ničesar proti temu, dr se trgovci zaračunavajo poštino, toda popolnoma nedopustno se nam zdi, da se tega ne označi tudi v ceni v izlozbi.

Ljubljanska porota.

Tatvina. Včeraj so se porčne razpra-ve nadaljevale pod predsedstvom predsed-nika dežel, sodišča dr. Papeža. Razpravlja-se je proti Alojziju Avbelju rojenemu 21. junija 1895. v Ljubljani, ki je bil radi tat-vine že trikrat predkaznovan, zadnjič 4. sept. 1920. na pet let, težke ječe pred po-rotno sodiščem. Dne 25. novembra 1921 je pobegnil z dela na dvorščaki kaznišnice ter ušel v Julijsko besednjo. Mista aprila 21. je vrnil v Ljubljano ter v noči od 20. na 21. aprila vdrl v stanovanje svojih staršev, kjer je odnesel svoji sestrí Ađhiti Avbeli, blaginjičarki Narodnega gledališča 72.000 kron, last Narodnega gledališča v Ljubljani. Po tatvini je pobegnil v Trst, kjer je ži-vel jako razkošno. Ze 27. aprila so ga v Trstu aretirali in mu odvzeli 4312 lir in 3 tisoč dinarjev. — Državno pravdišvo za-stopa svetnik Vehoar, obtoženca pa zagov-arja dr. Breje. Obtoženec priznava odkri-to svoje dejanje ter pravi, da ni imel na-mena ukrasti denarja, marveč je samo pri-šel po svoje dokumente, da bi potem odšel v Ameriko. Priča sestra Albina Avbelj se od-pove pričevanju. Administrativni ravnatelj Narodnega gledališča Ivan Rš izpove, da je on takoj po tatvini pokrli primanjko-juč denar in zaplenjen lire in dinarje zra-menjal po ugodnem kurzu za 70.247 kron. Sodni dvor je stavil porotnikom eno glavno vprašanje glade hudodelstva tatvine nad 40.000 kron, katero so porotniki po govo-rnih državnega pravdnika in zagovornika po-trdili soglasno, toda z omejitvijo, da se je tatvina izvršila iz nezaklepana stanovanja. Omeniti moramo pri tej priliki, da je imel odvetnik dr. Breje lep govor, ki je mu-go pripomogel k temu dodatnemu sklepu porotnikov. Na podlagi pravdoreka porot-nikov je bil obsojen Alojzij Avbelj na 3 leta težke ječe.

Posilstvo. Prvi razpravi je sledila raz-prava proti Jos. Hafnerju, roj. l. 1894 radi posilstva in okuženja 12 letne deklice. Raz-prava je bila preložena, ker ni bilo glavnih prič in v svrhu nadaljnjih poizvedbvanj.

Maribor.

Tat moštance prijet. Argiran je bil mehanik in šofer Karel Vavpotic, ki je ne-davno ukradel v stolni cerkvi moštanco. Razbito moštanco je imel skrito v kovčku, hostilo pa je pojedel. Noč po tatvini je prespal mirno v spovednici.

Zaradi železniške nesreče pri Pesnici dne 14. avg. 1920, pri kateri nezgodí so bile 3 osebe ubite, 7 pa teško ranjeni, so bili te dni pri deželnem sodišču v Gradcu objavljeni: vlakovodja Spieler na 1 mesec strogega zapor, nadspredovnik Scherz na 14 dni. zavrtača Lenz in Gorjanc na 1 teden.

Mariborskim Nemcem je dovolila de-la-cija financ v Ljubljani, da smejo vlagati davčne napovedi v nemškem jeziku.

Celje.

Ljudsko vsenčišče v Celju. V ponde-ljek zvečer je na našem ljudskem vsenčiš-ču predaval gospod ravnatelj celjske »Za-družne Zveze« gosp. Janko Lešničar o »za-družnišvo« — gospodarska in socialna re-šitev človeštva. V svojem skozlinjsko stro-kovnjaškem predavanju je gospod predava-telj orisal velik pomen združništva za naše gospodarske in socialne razmere. Povdar-jal je, da le v združništvu bo našlo člo-veštvo gospodarski in socialni spas v se-danjih težkih časih. Poslušalci so zanimi-veno govoru sledili z veliko pozornostjo.

— Predavanje bo zopet prihodnji ponde-ljek. Tema še pravočasno naznanimo.

Označba cen raznega blaga v nekat-erih celjskih trgovinah je zelo pomanjkljiva. Na mnogokaterih življenskih stvarah sploh ne najdeš nikakih oznab. Mislimo, da velja označevanje cen tudi za naše celjske tr-govce. V zvišanju cen so se posebno oči-likovali naši trgovci z manufakturnim in sem spadajočim blagom, ko so prevajali kronske cene v dinarske. Pri tem so zna-tno zaokrožali cene navzgor, kar pajzmal opazovalcem gotovo ni ušlo izpred oči. V neki trgovini z manufakturo je danes tr-govce za neko malenkost zahteval 4 krone, jutri pa od iste stranke za isto stvar 8 K. Ko ga dotična stranka vpraša, kako je mo-góče, da stane bago, ki je včeraj stalo 4 K danes 8 K, se ti trgovci odreže, da ga bo poltrajšim, če ga danes ne kupi plačala se dražje. To je samo en malenkostni pri-mer nesramnega navijanja cen, ki ne diši po 25 odstotnem, ampak po 100 in več od-stotnem dobičku. Takih primerov bi lahko našli še vse polno. Trga pa bi bilo od merodajnih faktorjev posvetiti v naše tr-govine energično in dokazati gotovim lu-deim, kaj je dopustno in kaj ne.

Zvišane cene električnemu toku. Mest-na elektrarna v Celju je zvišala cene elek-tričnemu toku sledeče: za moč od 6 na 8 kron za kilowaturo, za luč od 8 na 10 K za kvaturo, za pavšalirane žarnice od 1 K 20 vin. na 1 K 60 v za svečo in mesec.

Klub brivcev se v Celju v kratkem ustanovi in to za okoliš političnega okraja celjskega. Klub bo prijeljal razne strokovne sestanke in predavanja ter bo deloval na izobrazbi in povzdigu ugleda brivskega stu-nu. Zato se pozivljajo vsi brivci okrog Cel-ja s primernimi in stvarnimi predlogi za prvi sestanek. Čas vršitve objavimo potom časopisja.

Umrla je v Grajski vasi v Savinjski dolini gospa Ana Cizej, roj. Zavrtšnik v 72. leti starosti.

Gledališče in glasba.

Mnog premalo se pri nas goji narodna pesem, zato nas je razveselila vest, da hoče »Ljubljanski Zvon« na svojem prihodnjem koncertu izvajati izključno srbske, hrvaške in slovenske narodne pesmi v dostojni kon-certni opreli. Na ta način bo občinstvo lahko občudovalo lepoto narodnih pesmi vseh treh plemen jugoslovanske domovine.

Književnost in umetnost.

Janko Glaser: Pohorske poti. Natisnila in založila »Zvezna tiskarna« v Ljubljani, 1919. O tej prvi pesniški zbirki mladega, nadarjenega poeta izpod zelenega Pohorja piše Ant. Debeljak v Ljublj. Zvonu 1919. tole: Prvi oddelek »Pohorskih poti« sega še v gimnazijska leta in nudi plah, skoro brezpredmetno erotiko... Drugi oddelek predstavlja razdobje upanja z vsemi nje-govimi razrasli: strast, dvom, trpinčenje, od-poved. Pesnikova volja se je počasi zm-ožatila, njegova želja se zrcali v zaključnih stihih:

maj mehko be v srce mehko,
več trdosti v dlan odločno!

Tretji del je izraz izpolnitve: radost in trpkost in »mra moč, ki čaka«. Ves ta trojček je docela osebnega značaja, po-svečen izvečne pesnikovi soprogini... Oseb-ni izpovedi sledi četrti del, pogled na rodno grudo in ožje rojake: ko se je umetnik osvobodil v svoji notranjosti, se ozira okoli sebe. Tako je skušal dati zborniku pečat enotnosti ter položiti vanj zamisel, katero je sam doživel: lepo je življenje, baš zaradi svojega rezko-trpekega okusa je lepo, zdravo in prikupno. Stremenje po enovitosti odseva različno tudi iz oblikovne zaokro-ženosti... Poslednja deseterica pesmi ova-ja najvišjo stopnjo zrelosti. Tu veje diš nove politične dobe (Matija Gubec), ljubav do doma pomlaja sklepne strani, vrhuncem tvorijo vsekakor narodopisni klopčici, ki s hribov kujejo zlate pesni v dan in na slukovite načine vabijo veterec gorak... V obširnem oziru je avtorju Pohorskih poti vzor kratkosti in jedovitosti: nobene be-sede preveč. Za zgled omenjam predvsem uspele vrstice »Doma v planinah«, kjer niti gošvetila ne moreš izpustiti....

Sport in turistika.

Občni zbor Sportne zveze se je vsled ne-predvidenih zadržkov prelagal na 25. t. m. zborovanje delegatov na 24. tm. Dnevni red in kraj neizpremenjen. — Tajništvo Sportne zveze.

Jugoslovanski kolesarski podsavez za Slovenijo sklicuje izredni občni zbor na dan 12. marca ob 10. uri dopoldne v pisarni Sportne zveze, Ljubljana, Narodni dom, z edino točko dnevnega reda: Volitev nove-ga odbora.

Smučarska tekma za prvenstvo jugo-slavijske v Planici. V nedeljo se je vršila v Planici pri Ratacih na Gorenjskem velika smučarska tekma za prvenstvo Jugoslavije, ki je postala istočasno silajna manifestacija zimskega in prav posebno še smučarskega sporta. V Ratacih se je zbralo do 100 smu-čarjev iz vseh krajev naše države, kar po-menia, ako vpoštevamo, da so pred vojno smuči pri nas komaj poznali in da smo imeli ravno v povolnih letih v vsaki zimi komaj par snežnih dni, velikanski razvoj. Udeleženci so bili po večini iz raznih kra-jev Slovenije, iz Zagreba in Beograda. Vas Ratače je pokazala v polni meri ono, danes komaj še poznano slovansko gostoljubje ter je sprejela vse udeležence tekme z vso lu-beznivostjo in prisrčnostjo našega pristne-ga slovanskega kmeta. Dekleta, fantje in moške so se odeli v narodne noše ter pri-srčno pozdravljali tekmovalce, vas je bila vsa v zastavah in po prihodu večernega vlaka so doneli došlecem zvonovi v po-zdrav. Gospod župan je pozdravil došle v navdušenem govoru s posebnim pozdra-vom na brate Srbe in Hrvate, ki so se zbrali na najsevernejši točki naše domo-vine. Gostoljubno so sprejeli pod krov vso številno množico naših športnikov ter jim preskrbeli udobna prenočišča. — Teren sam je bil zelo ugoden ali naporen. Proga je šla prav iz Malega kota na daljavo 10 km, le solnce je imelo že preveč moči in je proti cilju sneg omehčalo. Tekmovalce je 62 smu-čarjev, vsa tekma se je izvršila v popolnem redu in brez nezdod. Organizacija je bila brezhibna. Doseženi časi so neprimakovano ugodni ter si je pravak svoj naslov v polni meri častno priboril. Tekmovalci so bili razdeljeni v tri skupine n sicer: skupino starejših, 20 tekmovalcev, skupino mlajših 33 tekmovalcev, skupino dam 7 tekmoval-cev. V prvi skupini so rezultati: I. Habicht Ante (TK Skala) v 30 min. 15 sek. II. Ko-jela Henrik (SK Celje) v 30.45; III. Ojceli Miha (Kranjska gora) v 31.37; IV. Seljak Ante (SK Ilirija) v 32.59.5; V. Mihajlovic Jovan (Jugoslavija SK Beograd) v 33.17.3. Izven konkurence je startal v tej skupini Schescherko (St. Jurij), ki je vozil 29.28.1. V drugi skupini so rezultati: I. Švigelj Zdenko (LSK) v 26.54, II. Švigelj Fedor (LSK) v 28.29; III. Godec Tomaž (ZSO Bohinj) v 31.17; IV. Prestor Joža (Hermes) v 32.38; V. Černe Stanko (Kranjska gora) v 32.59.5. — V damski skupini je bila prva Šepetavec Talka (Ilirija) druga Bloudek Milena (Ilir-ja); III. Viduga Vida (LSK). Naslov prva-ka Jugoslavije za leto 1922 je bil priznan g. Švigelj Zdenku, ki je dosegel najboljši čas. Vodstvo tekme je bilo v rokah g. univ. prof. Jesenko, krmar je bil g. Badiura, sod-niki g. dr. Souvan, dr. Ulmansky, Malen-šek, Tominec, Gorec, starter g. Pečar in Pavlič. — Da je bilo mogoče tekmo v Pa-nici v takem obsegu izvesti, gre zahvala vsem vrlim Ratačanom, prav posebno pa gg. županu, g. župniku Lavtžarju, gospo-

dn nadu. Pečarju ter gg. Žerjavu in Kol-žarju. Smučski sport v naši državi pa je stopil v novo dobo, prekoračil je svoja raz-vojna leta in v kratkem nam bo mogoče prirediti in se udeleževati internacionalnih tekem.

Društvene vesti.

Narodni ženski Savez SHS, slovenski del priredi danes v četrtek 2. marca v Mestnem domu ob 8. uri zvečer predavanje. Predaval bo g. dr. Mat. Ambrožič o temi: Temeljni kamni zaščite dece. Prostovoljni doneski v korist »Otroškega doma«.

Redni občni zbor »JNAD Jadrana« se vrši v ponedeljek dne 6. marca t. l. ob 20. uri v sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev, nagovor predsednika in svečana razdelitev društvenih trakov; 2. čitanje zapisnika zadnjega rednega in izrednega občnega zbora; 3. poročilo odbora; 4. poročilo na-čelnikov posameznih sekcij; 5. poročilo društvenega razsodišča; 6. poročilo revizorjev in absolutorij odboru; 7. volitve, 8. Sključnosti. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora pmoštevilo udeležijo!

Ustanovni občni zbor Udruga Koruških Slovinccev (UKS) v Ljubljani. V Ljubljani se je ustanovilo Udruga Koruških Slovinccev, katerega naloga je pred-vsem evidenca Korušcev v naši domovini. Namen U. K. S. je poučevati svoje člane v vseh aktualnih vprašanjih, podpirati rojake moralno in gnotno, štiti jih v njihovem gospodarstvu, jim nuditi eksistenco, gojiti družabnost med njimi potom propa-gande, predavanje, sestankov itd. buditi med rojake in brate Jugoslovane spomin na nesrečno Korosko ter jih pripravljati na oni veliki dan, ki pride, ko bo zid vrh Kara-vank padel. Na podlagi tih začrtanih smer-nic se je vršil dne 2. febr. t. l. ob oblii ude-ležbi v restavraciji »Novi Svet« l. usta-novni občni zbor Udruga Koruških Slo-vinccev. Izkazalo se je, da vlada med Ko-roški mnogo zanimanja ter dobra volja za cilje, ki si jih je nadel na občnem zboru novi konstituirani odbor. Treba bo samo poštvalnostni in smotrnega dela od stra-ni članov Korušcev, v končno dosego za-črtanih ciljev. Korušci se morajo zavedati, da bite v koruških prstih korosko srce, sa-mo za jugoslovansko korosko domovino. Nehati morajo med nami razna strankar-stva ter osebna nasprotstva. Prišel bo čas ko se bo treba sistematično lotiti dela na popolnoma novi podlagi, da tako po mož-nosti popravimo, kar smo zamudili in za-krivili do sedaj. Kot dokaz svoje neomah-ljive zvestobe je bila odposlana z ust. obč. zbora udanostna brzojavka na Nj. V. kralja ter pokrajinskega namestnika Ivana Hribar-ja, nakar smo sprejeli sledeči odgovor od kralja: »Kabinetna pisarna Nj. V. kralja: Gospodine dr. Arneje, predsednik UKS, — Nj. V. Kralj blagovolijo je narediti, da Vam izjavim Njegovo toplu zahvalo na izraženi udanosti prilikom prvog zbora Udra-ženja Koruških Slovinccev v Ljubljani. — V. d. Šefa kabineta punočniti ministar. (podpis.) — Minister Ivan Hribar pok. nam. je doposlal sledečo zahvalo: Gospod pred-sednik UKS dr. Arneje. — Na brzojavni pozdravih odposlanih mi od ustanovnega občnega zbora Udruga Koruških Slovinc-cev izvolite sprejeti mojo najtoplejšo za-hvalo. Ob enem z mojo zahvalo izvolite prejeti tudi mojo trdno zagotovilo, da se hočem tudi do sedaj tudi v bodoče vedno zanimati za usodo naših slovenskih koruških bratov in da bodem vedno rad z vo-mi svojimi močmi podpiral njih težnje in cilje ter skušal olajšati jim njih bedno usodo. Izvolite gospod predsednik izreči mojo zahvalo in to mojo zagotovilo vsem članom in članicam Vašega Udruga ter sprejeti ob enem od mene izraze mojega odtičnega spoštovanja udani Ivan Hribar, l. r.

Zborovanje blaginjenih zdravnikov. V nedeljo dopoldne se je vršilo v magistrat-ni dvorani ustanovno zborovanje »Zveze blaginjenih zdravnikov bolniške blaginje za Slovenijo«. Predsednikom je bil izvoljen višji blaginjenični zdravnik dr. I. Zajec, Ljubljana, podpredsednikom pa dr. R. Bergmann, Zalec. Popoldne je v isti dvorani predaval tajnizk zavarovalnice proti ne-zgodam dr. Joža Bohinjec o predmetu »Ne-zgodno zavarovanje in zdravniški«. Preda-vatelj je orisal zgodovinski razvoj nezgod-nega zavarovanja in naglašal važno nalo-go, ki pripada pri tem zavarovanju zdrav-nikom, kojih pažnja se ne sme omejevati le na poškodovanja samega, temveč mora ob-segati vse njegove delovne in življenske razmere. Temperamentno predavanje, pro-žeto socialnega čuta, ki pa je tudi pokazalo razumevanje zdravniških prilik, je zelo obilo priznanja. Ravnatelj bolniške blaginje za Slovenijo, Ivan Kocmur, ki je zaradi srečno prestane težke operacije še odsoten na Du-naj, je poslal naslednjo brzojavko: »Zal ne morem prisostvovati. Vašim prizadeva-njem želim najboljšega uspeha tako za zdravniški stan, kakor za zavarovanje in splošnost. Bom vselej top

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

Royala de Beaureversa so odvedli do končne odločitve nazaj v njegovo ječo. In Floriza? Znašla se je v Tkalski ulici, v objemu Marije Croixmartske, ki jo je poljubljala in milovala, oživljaje z gorkoto svoje materinske ljubezni. Kako je dospela tja, ni vedel nihče razen Mirte...

Katarina de Medicis je zaklicala na pomoč. Za nič na svetu ne bi bila ostavila Nostradama samega v tem trenutku. Drgetala je, kakor bi jo tresla božjast. Gnev in sovraštvo sta ji trgala možgane. Toda kaj sta bili ti dve čustvi v primeri s strašno grozo, ki jo je davila ob misli, da je njeno ljubljeno dete v oblasti tega moža!... Njen otrok!... Njegova obožavana kri izcejena do zadnje kaplje! Oh, peklenska slika, ki je pretežila vstajala v materini duši!...

Na njeno povelje so prihiteli k Nostradamu trije zdravniki; napeli so vse moči, da bi mu vrnil zavest. In res je mag kmalu izpregledal. S silnim naporom je zbral vso svojo odločnost in neukrotno voljo ter pomeril Katarino iz oči v oči. Zdaj se je čutil močnega kakor arhangel, ki je postavil nogo na demona!...

»Če govoriš resnico,« je zahropila strašna žena, »tedaj me držiš in si močnejši od mene! Toda če lažeš, gorje tebi in vsem, ki so tvoji! Spremi me v Louvre!«

»Baš tega sem vas hotel prositi, gospa,« je dejal Nostradamus.

Cetr ure nato sta dospela v Louvre; kraljica si je bila vzela močno spremstvo, da je pazilo na maga. Kakor blazna je udrila Katarina proti svoji sobi. Našla jo je prazno!... Stopila je v sosednjo. Nikogar!... Vse je begalo in iskalo; prevrnili so kraljevo stanovanje, prevrnili ves Louvre. Zaman!... Princ Henri je bil izginil in z njim vsi štirje kraljičini plemiči!...

Dve uri se je borila Katarina s strašnim živčnim napadom, ki bi mu bila podlegla, da ni bilo Nostradama. Nazadnje, ko se je osvestila, je odslavila vse preplašene obraze okoli sebe in ostala z Nostradamom sama.

»Premagana sem,« je izpregovorila z naporom. »Vrnite mi mojega sina!«

»Gospa,« je odvrnil Nostradamus s tistim neizprosnim glasom, ki ga je kraljica dobro poznala, recite francoskemu kralju, naj spiše listino, katero mu bom narekoval. Zaveza bo častna, gospa; toda bilo bi mogoče, da bi se dal kralj pogovoriti in bi sramotno preklical dano besedo. Če bi se zgodila mojemu sinu ali njegovi mladi ženi nesreča, vedite, gospa, da ne uidete kazni. Kar koli bi poskusili zoper mene ali moje ljudi, znajte, da ni na zemlji kraja, kamor bi se mogel skriti vaš sin Henri pred mojo osveto. Dosežem ga, pa če me vržete v najglobljo ječo! In tedaj, gospa — kolnem se na nevidne sile, ki mi pomagajo! — tedaj ga ne otmete z ničemer več, in njegova kri bo moja, vse do najzadnje kaplje!...

»Verjamem vam! Verjamem!« je zaječala Katarina, sključena pod bremenom neizrekljive groze, z rokami sklenjenimi, kakor bi prosila usmiljenja zase in za svojega otroka.

»Pravi!« je rekel Nostradamus veličastno. »Pokličite novega kralja!«

Mladi vladar je kmalu stopil v sobo. Z osuplo radovednostjo je pogledal Nostradama. Katarina je položila na mizo pergamen s kraljevim pečatom.

»Sire,« je velela sinu, »potreba je, da spišete listino, ki vam jo bo ta mož narekoval...«

Franc II. je vzel pero, ki mu ga je nudila Katarina. Ko ga je pomočil, je zamišljeno pogledal mater:

»To bo potemtakem moj prvi vladarski ukaz?«

»Da, sire,« je rekel Nostradamus z zvonkim glasom.

»Prvikrat podpišem svoje ime kot kralj... Povejte, gospod, je li namen ukaza dober ali zel?... Tako rad bi posvetil svoje prvo vladarsko dejanje dobroti in lepoti!...«

(Dalje.)

K. ČAPEK:

R. U. R.

KOLEKTIVNA DRAMA
:: PRAVILAR IZŠLA ::Dobi se v upravi „Jugoslavije“
odnosno v „Zvezni tiskarni“
:: ter po vseh knjigarnah ::

CENA BROŠIR. 7 DIN.

Drobiž.

* Boljševiški general služi kot priprost vojak v češki armadi. Boljševiški general Strombach, ki je služil v čeških legijah v Rusiji, prešel je k boljševikom in postal general v rdeči armadi. Pred kratkim časom se je vrnil na Češko, v svoje rodno mesto Loun. Ker je mobilizacija zadela tudi njega, je šel k vojakom in sedaj je služil kot priprost vojak v Kraljičinem Gradu.

* Ukaz Zena (odhajaje od doma možu): »Ti pazi na otroke, da ne bodo letali in kričali po ulicah!« — (Otrokom): »Vi pa pazite na očeta, da ne pojde v gostilno!«

* V pisarni ženitvenega posredovalca. Ženitbeni kandidat: »Pri vas je vse zmešano. Malo preje mi je rekel vaš pisar, da ima vdova, za katero se zanimam 3 otroke, 80 tisoč dinarjev in da je stara 20 let. A sedaj se je ugotovilo, da je stara že 30 let, da ima 8 otrok in le 20.000 dinarjev imetja. Kako je to?« — Ženitni posredovalec: »No ali je to tako strašno? Pomislite, kako bi se le izgledalo, če bi imela 80 let, 20 otrok in samo 3 dinarje imetja?«

* Deložacija vzrok samomoru. Dunaški dvorni svetnik Kamilu Zamazal je imel stanovanje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje. To stanovanje mu je gospodarica odpovedala. Zamazal je dvignil tožbo, v kateri pa je propadel ter imel biti deložiran. Nekaj dni pozne so stanovalci dotične hiše naznanili policiji, da starega svetnika že šest dni niso videli ter da sumijo, da si je najbrž vzel življenje. Komisija se je takoj napotila v stanovanje, siloma odprla vrata in našla na postelji Zamazala mrtvega, s prestreljeno glavo. Stori je samomor edino vsled tega, ker mu je bilo vzeto stanovanje. Zanimivo je, da so bili po zidu njegove spalnice prilepljeni lističi z vsebino: »Prokleta ta hiša!«

* Ženska pomočnica razbojnikov. Ivan Rakovec, poljedelec iz Pereča se je mudil v Zagrebu in pri tej priliki se je seznanil z neko nepoznano žensko, ki ga je spremila v gostilno ter ga tam izvrstno zabavala. Ko sta zapustila gostilno, sta se podala še v kavarno Medulić in ostala tam do policijske ure. Nato ga je začela nagovarjati, naj bi šel z njo v gostilno pri »Črnem orlu«, kjer bosta skupno prenočila. Kmetič je v to privolil in ona ga je odvedla na Wilsonov trg. Tu pa se je že Rakovec polastila slutnja, da bi se mu utegnulo kaj zgoditi, ker je opazil, da jima neprestano sledi nekaj možkih. Ko prideteta do zgradbe obrtne šole, navalita naenkrat nanj dva človeka, ga vržeta na tla in mu s silo iztrgata listino, v kateri je imel 40.000 kron. Po izvršenem razbojništvu sta se podala v beg, z njima vred je pa izginila tudi ženska, s katero se je Rakovec zabaval. Nesrečnejš je vso stvar takoj naznanil policiji, ki je odredila najstrožjo preiskavo, toda o razbojnikih in njihovi »čedni« pomočnici ni doslej še nikakega sledu.

* Zlekleti sovražnik ženskih kratkih kril. Če bi se stavilo vprašanje na vse moške, naj li ženske nosijo kratka ali dolga krila — kako bi pač večina glasovala? Velik neprijatelj ženskih kratkih kril je n. pr. mestni svetnik v Tourbrigde, D. Clark, ki že ne more več dočakati, da se izpolni obetanje zadnje mode, da bodo ženske zopet nosile daljša krila. D. Clark se vedno izgovarja na nekega svojega prijatelja, ki mu je vedno tožil, da imajo ženske predebele, ali presuhe noge in bi bilo tocej bolje, da jih ne kažejo javno. Mogoče ima g. Clark v mnogih slučajih prav, toda on v svoji mrznosti napram kratkim krilom pozablja na higijenično stran te mode, ki vsekakor zasluži vsaj toliko pozornosti kakor njena estetična stran.

* Turški Salomoni. Dva Turčina sta šla skozi šumo in čula pevati ptico. »Čuj brate, kako lepo mi poje ptica,« pravi prvi Turčin. »Ni res, meni poje,« razhudi se drugi Turčin. Nato se začne med njima prerekanje, ki se konča slednjič pred sodiščem. Ko pride prvi Turčin pred kadija (sodnika) mu stisne skrivaj dukat v roko in mu pomežikne z očmi, Nato pa pride drugi Turčin, a ta pa stisne kadiju kar 5 dukatov v roko. Razprava se prične in kadij začne listati po knjigi. Nato pa napravi zelo moder obraz, obrne se proti tožnikom in pravi: »Ptica ni pela nobenemu izmed vaju, nego pela je meni!« Tožnika sta se spogledala in žalostno odšla.

* Tragedija grbane bogatinke. Ves London stoji pod vtisom strašne tragedije, katero razjasniti se policija na vso moč trudi, vendar se ji doslej še ni posrečilo zaslediti pravega krivca. Sumi se, da je zločinec mož umorjene, katero je končal še le po nečloveških mukah. John Poltrgrane, postaven mož, star okoli 45 let, se je pred nekaj leti seznanil s staro grbavo, toda zelo bogato žensko, ki bi se bila jako rada poročila. Poltrgrane je znal to žensko popolnoma zaplesti v svoje mreže in čez nekaj časa sta se poročila. Seveda mož ni ljubil svoje žene, glavna stvar mu je bila, da se polasti njenega premoženja. Kmalu se je pokazal v pravi luči ter ji začel pri vsaki priložnosti očitati njeno telesno hibo, zmerjati jo z najsurrovejšimi priimki, ter voditi propale ženske, ki jih je našel na ulici, v svoje stanovanje. Uboga grbavka je morala pogostito vlačuge in prisostvovati najnemoralnejšim prizorom. Če je hotela pobegniti jo je surovi mož pretepel in prisilil, da je ostala v sobi. Imela je pravi pekel pri njem in sosedje so večkrat čuli, kako nesrečnica joče, med tem ko jo mož suje, da je groza. Neke noči je prišel Poltrgrane ves blede na policijo in javil, da je našel svojo ženo doma umorjeno. Policijska komisija se je podala z navidezno neutožljivim možem v njegovo stanovanje in našla tam truplo umorjene strašno razmesarjeno, zlasti glava je bila popolnoma potolčena. Poltrgrane se je pri pogledu na svojo mrtvo ženo onesvestil ter so ga morali močiti s kisom, da se je zopet zavedel. Zdravniška komisija je ugotovila, da je bila žena še pred smrtjo po vsem telesu pretepena. Sosedje so izjavili, da niso iz stanovanja čuli nobenega hrupa, čemur so se naravnost čudili, ker se je prej redno vsak večer čul jok in klice na pomoč te nesrečnice. Roparskega umora policija ni mogla ugotoviti. Poltrgrane odločno trdi, da je našel svojo ženo mrtvo, vendar se sumi, da je ravno on najprej omamiral svojo ženo z močnim udarcem, potem pa jo je pretepel, dokler ni izdihnila. Londonski časopisi izražajo nado, da bo policija vendar le razjasnila to zagonetno tragedijo.

* Nadomestek opija. Že dolgo so se učenjaki bavili z vprašanjem, kako bi kemičnim potom sestavili umetno zmes, katera bi odgovarjala opiju. Slednjič se je posrečilo profesorju D. L. Machtu. Macht je ta nadomestek preizkušal skozi tri leta na raznih živalih ter je ugotovil, da je to izvrsten nadomestek opija, ki ne vsebuje nikakih škodljivih snovi.

* Jajce v glavo. Draga Openheim, inženirjeva soproga v Zagrebu, lica 25, je šla na Jelačičev trg, da si nakupi jajce in podobnih življenjskih potrebščin. Pristopila je k branjevki Evi Petkovič, ki je prodajala jajca in čuške, da je maksimalna cena jajcu 6 K, je kupila od Petkovičeve dve jajci ter jej dala zanje 12 kron. Petkovičovo pa — ki je prodajala eno samo jajce po 12 kron, je to tako razljudilo, da je zgrabila eno jajce ter ga zalučila gospej Openheimovi v obraz. Gospa je zadobila modro oteklino, poleg tega pa se ji jajce razlilo po vsej obleki, tako da ima okoli 3000 kron škode. Petkovičovo so aretirali, njena jajca pa so razprodali po maksimalni ceni.

Založba „Zvezne tiskarne“ je izdala

lične razglednice Nj. Vel. kralja Aleksandra I. z zaročenko Nj. Vis. n. bodočo kraljico Mariolo.

Cena komadu 1.— Din v nadrobni prodaji. Predprodajalci imajo 25% popusta. Naročajo se pri „Zvezni knjigarni“, Ljubljana, Marijin trg 8, proti povzetju ali pa če se pošlje denar v naprej.

Proda se:

180 hl HALOŽKEGA VINA

prvo vrstnega, po zmerni ceni, radi odhoda Naslov v upravi lista. 351

Kupi se:

STEKLENICE ZA SIFON IN POKALICE

že razložene, vendar kompletne. Naslov v upravi lista. 333

SUHO BUKOVO OGLJE IN BUKOVA DRVA

v gozdu ali stoječ bukov gozd se kupi ob progl Ljubljana—Celje. Ponudbe na poštni predal 103, Ljubljana. 342

OTROŠKI VOZIČEK

kupim. Ponudbe na upravo lista pod »Lep 353«. 353

2 PSA VOLČJE PASME

do 4 mesece stara. 354

Službe:

VOZNIKA

h konjem, zanesljivega in neoženjenega sprejem. Hrana in stanovanje v bliži J. Bonač, Ljubljana, Copova ul. 16. 348

KROJASKEGA POMOČNIKA

za velike kose, izkušenega, išče za takoj Joško Sušnik, Sv. Petra nasip 15. 343

TREZNEGA, ZANESLJIVEGA IN

IZVEŽBANEGA KOČIJAŽA

sprejme proti dobri plači in hrani trdka Janko Popovič, Ljubljana, Cesta v Mestni log št. 15. 340

UREZALNIK (Fräser)

se sprejme takoj z najboljšo plačo. Tovarna pohštva Klaučnik in Kompare, Maribor, Mejna ulica. 337

DVA MLINARSKA POMOČNIKA

dobra in poštena za umetni mlin proti dobri plači in s hrano se sprejmeta. Zglastiti se je: Peter Sušnik, Bistra št. 11, Borovnica. 357

NATAKARSKI VAJENEC

ki se je že nekaj časa učil in ima prakso v gostilni se sprejme. Naslov v upravi lista. 352

KONTORISTINJA (knjigovodkinja)

stanujoča v Ljubljani se sprejme proti dobri plači pri tvrdki F. Čuden, Prešernova ul. 1. Zahteva se: prvovrstna moč z najmanj 4letno prakso. 354

Razno:

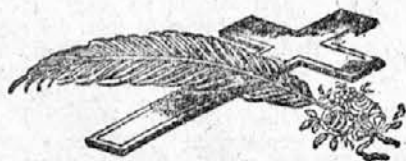
KNJIGOVODJA

z večletno prakso, bilancist išče službe pri večjem podjetju. Ponudbe pod »Agilen« na upravnistvo. 321

STANOVANJE IN HRANA

pri vdovi ali starejši ženski, išče gospodično. Plača dobro. Ponudbe na upravo lista pod »Snažno 354«. 354

Brez posebnega oznanila.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša srčno ljubljena soproga, zlata mama, stara mama, sestra in teta, gospa

Marija Lajovic roj. Grlic

danes ob pol 12. po noči, po težki mukepolni boleznii previdena s sv. zakramenti, v 67. letu starosti mirno v Gospodu zaspala večno spanje.

Pogreb se vrši v četrtek dne 2. marca ob 4. pop. iz hiše žalosti v Litiji na litijsko pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v cerkvi sv. Nikolaja v Litiji.

Litija, dne 28. februarja 1922.

Franjo Lajovic, soprog. — Anton, sodni svetnik, Makso, trgovec, Milivoj Emil, tovarnar, Albin, ravnatelj meščanske šole, Franci, trgovec, dr. Ladislav, privatni uradnik, Janko, trg akad., sinovi. — Mici por. Medić, Anči vd. Tič, Pavla por. Končar, hčerke. — Marjana, sestra. — Vsi ostali zetje, snabe vnudi in vnukinje.

Potnike

ali zastopnike

išče velika tovarna likera, rum, k njaka in ostalih spirituoz. Ponudbe z obvestilom, v katerem kraju pozna reflektant največ mušterij, poslati na naslov: Poštni predal št. 41, Zagreb, glavna pošta.

Fižol

1 vagon belega, novega po K 13-80 za kg in 1 vagon sortiranega po K 13-80 franko Ljubljana se takoj odda.

Naslov pove An. zav. Drago Beseljak & drag, Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Kupujemo večjo količino

APNA

„BRADIVO“ trg. društvo

Zagreb, Bogovičeva ul. 3.

Kupimo sesalko

Mного časa in denarja si prihranite ako takoj naročite

„Expres“ kotno računarico.

„Expres“ je zakonito zavarovana je najmodernejša in najboljša računska tabela za množenje in deljenje. „Expres“ je zakonito zavarovana tabela ter stane s poštnino vred vzorec A 5 din., vzorec B 7 din.

Naroča se pri ZVEZNI TISKARNI V LJUBLJANI.

Knjiga s slikami za zabavo in pouk našim malim

MOJ ZVERINJAK

izvod 20 K v Zvezni knjigarni

v Ljubljani, Marijin trg šte. 8.

za 8 do 10 litr. na minuto

ter dvigalo (Krahnwinde) z dvojno prestavo.

Ponudbe na upravnistvo Jugoslavije pod „Rudnik“.